

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

Ihminen ja metsä

19.6.2013

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Oikeusministeriö

20.05.2013

ad 11/41/2010

Viite Oikeusministeriön lausuntopyyntö 15.5.2013 OM 11/41/2010

Asia Lausunto säätiölain uudistamistyöryhmän mietinnöstä (23/2013)

Lausuntonaan säätiölain kehittämistä koskevasta arviomuistiosta Metsämiesten Säätiö rs. esittää kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä Metsämiesten Säätiö pitää hyvänä, että säätiölakia uudistetaan ajanmukaiseksi. Lakiuudistuksen tavoitteena tulee olla säätiöiden toimintamahdollisuuksien edistäminen kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi. Yksityisten säätiöiden merkitys suomalaiselle yhteiskunnalle on huomattava.

Teknisten säännösten yhdenmukaistaminen yhteisölain kanssa on järkevää, mutta ei säätiöiden toiminnan omaleimaisuutta unohtaen. Lain perusteluissa tulisi korostaa säätiöiden ominaispiirteitä ja niiden roolia kansalaisyhteiskunnan aatteellisina toimijoina.

Lakiehdotus on pitkä ja monet sen säännöksistä ovat huomattavan yksityiskohtaisia. Lain jatkovalmistelussa tulee pohtia näin yksityiskohtaisen säätämisen tarkoituksenmukaisuutta. Säännösten tulisi olla yksiselitteisiä, täsmällisiä ja selkeitä, jotta säätiöiden johto ja toimihenkilöt voivat hoitaa hallintoa myös ilman juridista erityisosaamista. Lain tulisi edistää hyvää hallintotapaa ja hallinnon läpinäkyvyyttä, ei lisätä juristeriaa sen itsensä vuoksi. Olisi tärkeätä, että säätiön toimintaa voisi hoitaa jatkossakin omilla, riittävän yksityiskohtaisilla säännöillä eikä vain lain oletettasäännöksiin perustuen.

Myönteisiä uudistuksia lakiehdotuksessa ovat avoimuuden lisääminen, lähipiirin määrittelyn laajentaminen, vastuiden selkeyttäminen, sääntöjen muuttamisen helpottaminen, tarkoituksen muuttamisen pysyminen ennallaan sekä aiempaa paremmat fuusio- ja tilintarkastussäännöt. Pidämme myös tarkoituksenmukaisena sitä, että epäitsenäisistä säätiöistä ei säännellä.

Vaikutukset

Arviot lakiuudistuksen vaikutuksista ovat pääosin oikeat, joskaan mietinnön esittämässä muodossa niihin ei välttämättä aina päästä. Epäilystä herättää esitetty näkemys siitä, että lakiehdotus erityisesti tehostaisi säätiöiden toimintaa ja parantaisi niiden tuloksellisuutta. Tällaiseen arvioon ei ole perusteita.

Mikäli säätiöiden omaleimaisuus lakiuudistuksen myötä vähenee ja niiden yleishyödyllinen asema vaarantuu, myös uhka yksityishenkilöiden lahjoitusten ja kansalaisten arvostuksen tyrehtymiseen kasvaa. Säätiöinstituution kehittämisen tulisi kannustaa myös tulevaisuudessa lahjoittamaan yksityistä varallisuutta käytettäväksi yhteiseksi hyväksi.

Parannusehdotukset

Metsämiesten Säätiö kannattaa esitettyä lakiuudistusta pääsääntöisesti ja esittää seuraavia parannusehdotuksia, joiden avulla säätiöiden toimintaedellytyksiä voidaan kehittää:

SÄÄTIÖLAKI

I OSA YLEISET PERIAATTEET JA PERUSTAMINEN

1 luku. Säätiön toiminnan keskeiset periaatteet

1:2 § Toiminnan tarkoitus, toimintamuodot, oikeushenkilöllisyys ja rajoitettu vastuu

Työryhmän esityksen mukaan: "Säätiö tuottaa hyötyä sen säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä erityisen taloudellisen edun tuottaminen 7 §:ssä määrättyyn lähipiiriin kuuluvalla." Säätiön tarkoituksen määrittely ja siihen liittyvä lähipiirirajoitus on lain keskeisimpiä säännöksiä. Käsite "erityinen taloudellinen etu" on määritelty lakiehdotuksen perusteluissa. Pelkän lakitekstin perusteella voi nyt syntyä tulkintaongelmia edunsaajan perustaman säätiön, tyypillisesti tukisäätiön, yhteydessä. Tämän vuoksi olisi suotavaa, että käsite määriteltäisiin tarkemmin itse laissa. Työryhmän esityksen mukaan: "Säätiö tuottaa hyötyä sen säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. On tärkeitä korostaa säätiöiden aatteellisuutta, joka jälleen vahvistaa säätiöiden omaleimaisuutta. Vaihtoehtona muotoiluksi esitämme: "Säätiön tarkoituksena on tukea tai harjoittaa säännöissä määriteltyä hyödyllistä toimintaa." Edellä esitetty sanamuoto korostaa säätiöiden omaleimaisuutta ja ottaa huomioon sekä laitos- että apurahasäätiöt.

1:3 § Peruspääoma ja muu perustamisvaiheen rahoitus

Työryhmän esityksen mukaan: "Perustettavalla säätiöllä on oltava peruspääomaa ja muuta rahoitusta vähintään määrä, joka tarvitaan säätiön toimintasuunnitelman mukaisen toiminnan kulujen kattamiseen kolmen vuoden aikana rekisteröinnistä." Laissa tulisi määrätä lisäksi, että: "Vaihtoehtoisesti perustettavan säätiön vähimmäispääoman täytyy olla vähintään 50.000 euroa." Tämä vastaa voimassaolevaa lakia ottaen huomioon inflaation vaikutuksen.

1:4 § Johdon tehtävät

Työryhmän esityksen mukaan: "Säätiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä säätiön tarkoituksen toteutumista." Määritelmä ei vastaa johdon lojaliteettimääritelmää yhteisölainsäädännössä, joten yhteisölainsäädännön säilyessä lakiuudistuksen perustana ehdotamme johdonmukaisuuden vuoksi muotoilua: "Säätiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä säätiön etua."

1:5 § Sijoitustoiminta

Varallisuuden hoito, sijoitustoiminta ja liiketoiminta tulee pitää käsitteellisesti erillään. Säätiöissä sijoitustoimintaa harjoitetaan ensisijaisesti varallisuuden hoitamiseksi. Tämän vuoksi ehdotamme 1 momentin ensimmäiseksi lauseeksi: "Säätiön varallisuutta on hoidettava huolellisesti." Lisäksi esitämme lain 1:5 §:n otsikoksi: "Varallisuuden hoito ja sijoitustoiminta".

1:6 § Liiketoiminta

Muuta liiketoimintaa ei tulisi sallia kuin erillisen yhtiön muodossa. Säätiömuodosta ei pidä tulla vaihtoehtoista liiketoiminnan harjoittamisen muotoa osakeyhtiöiden ja muiden yritysmuotojen sijasta. Näkemyksemme perustuu säätiöiden omaleimaisuuden säilyttämiseen sekä säätiöiden toiminnan ja niiden liiketoiminnan läpinäkyvyyden korostamiseen. Säätiövarallisuutta ei ole tarkoituksenmukaista altistaa liiketoiminnan riskeille.

1:7 § Lähipiirin määrittely

Lähipiirin määrittely 1:7 §:ssä on muotoiltu vaikeasti ymmärrettäväksi. Toimintakertomusta koskevassa 5:2 §:ssä tarkoitetaan suppeampaa lähipiiriä kuin tämä 1:7 §:ssä määritelty. Kahdesta eri asiasta ei voi käyttää samaa termiä: ehdotamme 5:2 §:ään termiä "sisäpiiri" "lähipiirin" sijaan.

2 Luku. Säätiön perustaminen

2:3 § Säännöt

Mielestämme säätiön toimielimistä (hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja) sekä hallituksen jäsenten määrästä, valinnasta ja toimikaudesta tulisi määrätä säännöissä. Perusteena ovat hyvä hallintotapa, läpinäkyvyys ja säätiöiden käytännön toiminnan helpottaminen.

II OSA. HALLINTO, TILINPÄÄTÖS, TOIMINTAKERTOMUS JA

TILINTARKASTUS

3 Luku. Säätiön hallinto ja edustaminen

3:2 § Hallituksen yleiset tehtävät

3:10 § Hallituksen jäsenen kelpoisuus

3:19 § Toimitusjohtajan valinta, eroaminen ja erottaminen

Lakiehdotuksessa laajennetaan yhteisöjäsenyyksien mahdollisuutta säätiön hallinnossa. Esityksen mukaista yhteisöjäsenyyttä ei ole hyväksytty osakeyhtiöissä, osuuskunnissa eikä yhdistyksissä (asunto-osakeyhtiöitä lukuun ottamatta) eikä sitä tulisi hyväksyä myöskään säätiöissä. Vastuiden on oltava hallinnossa mukana oleville selkeitä ja henkilökohtaisia. Yhteisöjäsenyys säätiön luottamustehtävissä tai toimitusjohtajana voi aiheuttaa myös lojaliteettiongelmia. Tällä perusteella yhteisöjäsenyys ei olisi toimiva järjestely.

3:20 § Päävastuullinen toimitusjohtaja

Edellä esitetyin perustein säätiön toimitusjohtajan tulisi aina olla luonnollinen henkilö eikä yhteisö. Ehdotamme 3:20 § poistettavaksi.

5 Luku. Tilinpäätös ja toimintakertomus

5:2 § Toimintakertomus

Toimintakertomusta koskevassa 5:2 §:ssä mainitaan, että "tässä pykälässä mainitut tiedot voidaan toimintakertomuksen sijasta ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietoina". Mielestämme toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden vuoksi

vähintään selostus siitä, miten säätiö on toiminut tarkoituksensa toteuttamiseksi, olisi aina oltava itse toimintakertomuksessa.

V OSA. VALVONTA JA SÄÄTIÖREKISTERI

14 Luku. Säätiön valvonta

Lakiehdotuksessa rajoitetaan säätiövalvonnan toteuttamista määräämällä, millaisilla edellytyksillä Patentti- ja rekisterihallitus voi ryhtyä valvontatoimenpiteisiin. Valvontaviranomaisella tulee olla mahdollisuus itsenäisesti ja riippumattomasti päättää, milloin valvontatoimenpiteet ovat tarpeellisia.

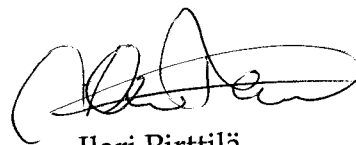
Helsingissä 19.6.2013

Metsämiesten Säätiö rs.

Ilpo Tikkanen

Hallituksen puheenjohtaja

Ilari Pirttilä

Säätiön asiamies